

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра права (№ 702)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми

Голубов А.Є.
(ініціали та прізвище)
« 31 » серпня 2022 р.

**СИЛАБУС ОBOB'ЯЗKОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Господарське право
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 08 Право
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 081 Право
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Право
(найменування освітньої програми)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2022 року

Харків – 2022 р.

Розробник:

доцент закладу вищої освіти кафедри права,
кандидат юридичних наук **А.М. Стебелєв**

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри права
гуманітарно-правового факультету

Протокол № 1 від « 26 » серпня 2022 р.

Завідувачка кафедри:

професор закладу вищої освіти кафедри права
доктор юридичних наук, професор **Г.О. Спіцина**

Погоджено з представником здобувачів освіти

1. Загальна інформація про викладача

Стебелев Антон Михайлович доцент закладу вищої освіти кафедри права, кандидат юридичних наук. Викладає наступні дисципліни: «Господарське право», «Господарський процес», «Практика Європейського суду з прав людини», «Основи права Європейського союзу».

Напрямок наукових досліджень становлять: проблеми правового регулювання у сфері цивільних відносин, зокрема зобов'язального права, проблеми вдосконалення нормативного регулювання договірних правовідносин, правового статусу суб'єктів зобов'язального права, спірні питання виконання зобов'язань, питання удосконалення цивільного судочинства, правова регламентація договірних конструкції в авіаційній галузі та відшкодування шкоди на авіаційному транспорті.

Контактна інформація:

Ел. пошта: a.stebelev@khai.edu

Тел.: +38(050)219-31-89

Сторінка на сайті ХАІ: <https://education.khai.edu/lecturer/stebelev-a-m-702>

Робоче місце : **аудиторія 211** (корпус К2)

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 8.

Обсяг дисципліни: 3,5 кредитів ЄКТС/120 годин, у тому числі аудиторних – 48 год. (денна), 20 (заочна), самостійної роботи здобувачів – 57 год.(денна), 85 год. (заочна).

Форма здобуття освіти – денна/заочна

Дисципліна обов'язкова

Види навчальної діяльності – лекції, практичні заняття

Види контролю – іспит

Мова викладання – українська

Пререквізити – теорія держави і права, цивільне право (загальна та особливі частини), цивільне право, трудове право, міжнародне право, міжнародне-приватне право.

Кореквізити – цивільне право, міжнародне приватне право, цивільний процес

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів правового мислення, навиків у розумінні норм господарського права, а також отримання первинних практичних навиків у

сфері господарських правовідносин для подальшого їх використання у професійній діяльності.

Завдання: надати студентам знання з теорії господарського права та навчити використовувати їх для вирішення практичних питань у сфері господарських правовідносин; засвоїти систему господарського законодавства; ознайомити студентів зі специфікою механізму правового регулювання в межах окремих інститутів та підгалузей господарського права.

Результати навчання :

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні **знати** : основні положення та категорійний апарат господарського права ; сучасний стан науки господарського права; систему господарського законодавства, поняття та зміст господарських відносин, правовий статус та види суб'єктів господарювання, порядок їх створення та підстави припинення; особливості правового регулювання підприємництва; правовий режим майна суб'єктів господарювання; особливості правового регулювання господарських зобов'язальних відносин; правові засади інституту господарсько-правової відповідальності; правові засади захисту економічної конкуренції; специфіку правового регулювання окремих видів господарських відносин.

вміти: володіти первинними навиками вирішення юридичних питань, що викликаються конфліктом інтересів учасників господарських правовідносин; орієнтуватися у системі чинного господарського законодавства; коректно застосовувати категорії господарського права самостійно поповнювати, систематизувати і застосовувати правові знання.

Міждисциплінарні зв'язки:

Господарський процес, цивільне право (загальна частина), цивільне право (особлива частина), цивільний процес.

Загальні компетентності (ЗК), які набуваються:

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності спеціальності (СК), які набуваються:

СК7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК8. Знання і розуміння особливостей реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН 2. Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання.

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН 7. Складати та узгоджувати план власного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин.

ПРН 9. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна допомога, і діяти відповідно до отриманих рекомендацій.

ПРН 10. Вільно спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, правильно вживаючи правничу термінологію.

ПРН 11. Володіти базовими навичками риторики.

ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

ПРН 13. Пояснювати характер певних подій та процесів з розумінням професійного та суспільного контексту.

4. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. «Загальна частина»

Тема 1. Господарське право як комплексна галузь права, як навчальна дисципліна і наука

Місце господарського права у системі галузей права України. Поняття, предмет, етапи становлення господарського права. Методи правового регулювання господарських відносин. Функції господарського права. Принципи господарського права. Система господарського законодавства. Міждисциплінарні зв'язки господарського права. Зміст та особливості господарського права як навчальної дисципліни. Господарське право як галузь правової науки.

Тема 2. Державна політика у сфері господарювання

Державна економічна та правова політика: основні напрями, форми та засоби реалізації. Прогнозування та планування економічного розвитку. Принципи правового регулювання господарської діяльності. Державна регуляторна політика. Компетенція та повноваження Державного комітету з питань регуляторної політики та підприємництва.

Тема 3. Господарські правовідносини.

Поняття та види господарських правовідносин. Учасники господарських правовідносин. Відмежування господарських правовідносин від інших видів правовідносин.

Тема 4. Господарська діяльність

Поняття та види господарської діяльності. Поняття господарського забезпечення діяльності негосподарюючих суб'єктів. Поняття та історія розвитку підприємництва. Його кваліфікаційні ознаки. Відмежування підприємницької діяльності від промислу. Заборони та обмеження здійснення господарської і підприємницької діяльності. Правові наслідки здійснення підприємницької діяльності без реєстрації або забороненої господарської діяльності.

Тема 5. Суб'єкти господарювання.

Поняття, ознаки та види суб'єктів господарювання. Підприємства як суб'єкти господарювання, їх поняття, ознаки, види та організаційно-правові форми. Порядок створення та державної реєстрації підприємств.

Тема 6. Правовий статус та організаційно-правові форми діяльності окремих суб'єктів господарювання.

Господарські товариства їх поняття, правове забезпечення діяльності, основні риси. Форми та види господарських товариств. Правове становище акціонерних товариств. Товариства з обмеженою відповідальністю. Товариства з додатковою відповідальністю. Повне товариство. Командитне товариство. Фізичні особи-підприємці як суб'єкти відносин. Господарські об'єднання, їх поняття, види, правове забезпечення діяльності. Асоціації та корпорації як види господарських об'єднань. Консорціуми та концерни як види господарських об'єднань. Правовий статус холдингових компаній. Франчайзинг як організаційно-правова форма об'єднання підприємств.

Тема 7. Правове регулювання відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом.

Поняття неплатоспроможності та банкрутства. Сфера дії законодавства про банкрутство. Правовий статус арбітражного керуючого. Функціонування органів управління боржника у період розгляду справи про банкрутство. Підвідомчість, підсудність справ про банкрутство, порядок їх порушення. Підготовче та попереднє засідання господарського суду у справі про банкрутство. Забезпечення вимог кредиторів і мораторій на задоволення вимог кредиторів. Порядок складення та затвердження реєстру вимог кредиторів. Порядок проведення зборів кредиторів. Повноваження комітету кредиторів. Розпорядження майном боржника. Санація (відновлення платоспроможності) боржника. Особливості санації боржника його керівником. Мирова угода: укладення, затвердження та недійсність. Ліквідаційна процедура. Наслідки визнання боржника банкрутом. Банкрутство фізичної особи-підприємця.

Тема 8. Майнова основа господарювання.

Майно у сфері господарювання. Право власності як основне речове право у сфері господарювання. Правові титули майна суб'єктів господарювання. Право державної власності на засоби виробництва. Право комунальної власності на засоби виробництва та правові форми його реалізації. Право приватної власності на засоби реалізації та правові форми його реалізації. Використання об'єктів права інтелектуальної власності у господарській діяльності.

Тема 9. Господарські договори.

Поняття, ознаки та функції господарського договору. Класифікація господарських договорів. Порядок укладання, зміни та розірвання господарських договорів. Зміст та форма господарського договору. Забезпечення належного виконання господарських договорів. Договір на реалізацію майна. Договір міни (бартеру). Договір на користування чужим майном (договір оренди, договір лізингу). Договір поставки. Підрядні договори.

Тема 10. Господарсько-правова відповідальність.

Поняття та ознаки господарсько-правової відповідальності. Види господарсько-правової відповідальності. Функції та підстави господарсько-правової відповідальності. Принципи, межі та строки застосування господарсько-правової відповідальності. Форми господарсько-правової відповідальності.

Тема 11 . Державне регулювання господарської діяльності

Поняття та значення державного регулювання економіки. Засоби державного регулювання господарських відносин. Поняття ліцензування господарської діяльності. Патентування господарської діяльності. Порядок та форми підтвердження відповідності у законодавчо регульованій та нерегульованій сфері. Сертифікація. Поняття та призначення стандартизації. Правове регулювання ціноутворення в Україні. Види цін і тарифів. Відповідальність за порушення законодавства про ціни. Державна підтримка малого підприємництва. Контроль за здійсненням господарської діяльності.

Модульний контроль

Змістовий модуль 2. «Спеціальна частина»

Тема 12. Правове регулювання торговельної діяльності.

Поняття та види торгівлі. Джерела правового регулювання торговельної діяльності. Поняття товару та особливості правового режиму його окремих видів. Ліцензування торговельної діяльності. Правове регулювання застосування реєстраторів розрахункових операцій та розрахункових книжок.

Тема 13. Правове регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Поняття та види зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД). Правове забезпечення ЗЕД. Суп'єкти ЗЕД. Зовнішньоекономічні договори. Поняття та ознаки, правове забезпечення комерційного посередництва. Агентський договір.

Тема 14. Ринок фінансових послуг.

Поняття ринку фінансових послуг України. Види фінансових установ. Форми та засоби державного регулювання ринків фінансових послуг. Компетенція спеціально уповноваженого органу виконавчої влади у сфері регулювання ринків фінансових послуг.

Тема 15. Правове регулювання банківської діяльності.

Банківська система України. Поняття банків та правове забезпечення їх діяльності. Правове положення Національного банку України. Комерційні банки: поняття, принципи діяльності, види.

Тема 16. Правове регулювання інвестиційної діяльності

Поняття інвестиційної діяльності. Поняття та види інвестицій. Суб'єкти інвестиційної діяльності: загальна характеристика. Інвестиційна діяльність іноземних інвесторів та підприємств з іноземними інвестиціями. Інвестування резидентами України за межами України. Захист інвестиції. Державна підтримка інвесторів. Правові режими інвестиційної діяльності.

Тема 17. Ринок транспортних послуг.

Національна транспортна політика. Поняття ринку транспортних послуг. Учасники ринку транспортних послуг. Суб'єкти ринку транспортних послуг. Договір перевезення вантажів.

Тема 18. Спеціальні режими господарювання.

Поняття спеціального правового режиму. Правове забезпечення для спеціальних правових режимів у сфері господарювання. Види спеціальних правових режимів господарювання.

5. Індивідуальні завдання

Індивідуальні заняття навчальним планом не передбачені.

6. Методи навчання

Проведення аудиторних лекційних, семінарських (практичних) занять, індивідуальні консультації (при необхідності), самостійна робота студентів за

матеріалами, опублікованими кафедрою (методичні, навчальні посібники), підручниками, електронним ресурсом.

7. Методи контролю

Проведення поточного контролю, письмового модульного контролю, фінальний контроль у вигляді заліку.

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на лекціях	0...1	5	0...5
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	0...4	4	0...16
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Змістовний модуль 2			
Робота на лекціях	0...1	11	0...11
Виконання і захист лабораторних (практичних) робіт	0...4	8	0...32
Модульний контроль	0...26	1	0...26
Усього за семестр			0...100

Білет для іспиту складається з 2 теоретичних питань, тестових завдань і 1 практичного завдання (30 б+30 б+10 б+30 б)=100 балів...

Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Відповідно до п. 3.2. Положення про рейтингове оцінювання досягнень студентів у Національному аерокосмічному університеті ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» студенту можуть призначатися бали за інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, які нараховуються та можуть бути враховані у загальній оцінці за семестр. Бали зокрема можуть призначатися за такі активності, пов'язані з навчальною дисципліною, як:

- участь у науковому комунікативному заході (конференції, семінарі, круглому столі тощо) із написанням тез наукової доповіді за предметом навчальної дисципліни (20 балів);

- участь у другому турі Всеукраїнської олімпіади відповідного напрямку 20 балів);

- участь (прослуховування) не менше у 5 вебінарах, пов'язаних з навчальною дисципліною (3-15 балів);

- участь у тренінгу, пов'язаному з навчальною дисципліною (15 балів);

- проходження он-лайн курсу, пов'язаного з навчальною дисципліною (20 балів);

- участь та отриманні рейтингового місця у тематично пов'язаному із предметом навчальної дисципліни студентському конкурсі (30 балів);

- розробка та створення дидактичного матеріалу за тематикою предмету навчальної дисципліни (15 балів) (підтвердження - дидактичний матеріал);

- проведення правоосвітнього заходу із учнями шкіл та інших навчальних закладів за тематикою навчальної дисципліни (20 балів);

- написання реферату /презентації, доповіді (5 балів);

- участь у не менше заходах, що проводяться студентськими професійними об'єднаннями за спеціальністю (5-15 балів);

- інші активності, пов'язані з навчальною дисципліною, за попереднім погодженням із науково-педагогічним працівником, який викладає навчальну дисципліну.

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту складається з тестового завдання (10 балів), двох теоретичних питань (60 балів) і одного практичного (30 балів)

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

9. Політика навчального курсу

Відвідування занять. Регуляція пропусків. Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання. Студенти, які станом на

початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Дотримання вимог академічної доброчесності студентами під час вивчення навчальної дисципліни. Під час вивчення навчальної дисципліни студенти мають дотримуватися загальноприйнятих морально-етичних норм і правил поведінки, вимог академічної доброчесності, передбачених «Положенням про академічну доброчесність Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/assets/files/polozhennya/polozhennya-pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>). Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. При виконанні індивідуальної самостійної роботи до захисту допускаються реферати, які містять не менше 60 % оригінального тексту при перевірці на плагіат, есе – 70 %

Вирішення конфліктів. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, а також правила етичної поведінки регламентуються «Кодексом етичної поведінки в Національному аерокосмічному університеті ім. М. Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут» (<https://khai.edu/ua/university/normativnabaza/ustanovchi-dokumenti/kodeks-etichnoi-povedinki/>).

9. Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій;
2. Навчально-методичний забезпечення дисципліни (НМКД);
3. Матеріали для самостійної роботи студентів;
4. Інтернет-сторінки міжнародних та регіональних органів.

10. Рекомендована література

1. Господарське право: підруч. / за ред. О. П. Подцерковного. вид. 2-ге, перероб. та доп. Одеса: Фенікс, 2018. 616 с.
2. Господарське право України : підручник : у 2 ч. Ч. 1 / О. Б. Андрєєва, Ю. М. Жорнокуй, О. П. Гетманець та ін.; 2-ге вид., зі змін. та випр. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2016. 324 с.
3. Смолин Г. В., Туркот О. А., Хомко Л. В. Господарське право України. Загальна частина: підручник / за заг. ред. Г. В. Смолина. Львів: ЛьвДУВС, 2017. 484 с.

4. Господарське право України : навч. посіб, 2-ге вид. допов. І перероб. / В. І. Лебідь, Н. О. Мажаровська, Л. Л. Нескороджена. Київ: Правова єдність, 2014. 416 с.
5. Господарське право: загальна частина : навч. посіб. / К. Р.Резворович, О. С. Юнін, М. П. Юніна та ін. Дніпро: Видавець Біла К. О., 2019. 262 с.
6. Господарське право. Особлива частина: підручник / М. С. Долинська, Г. В. Смолин, О. А. Туркот, Л. В. Хомко, Б. М., Гамалюк; за ред. Г. В. Смолина. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 536 с.
7. Господарське право України: підручник : у 2 ч. / Андреева О.Б. та ін. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2014. Ч. 1. 340 с.
8. Господарське право України: підручник : у 2 ч. / Андреева О.Б. та ін. Харків: Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2014. Ч. 2 368 с.
9. Господарський кодекс України : Закон України від 16 січня 2003 року № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18, 19-20, 21-22. Ст. 144 / [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/436-15>
10. Науково-практичний коментар Господарського кодексу України / за заг. ред. В. С. Щербини, Н. Б. Пацурії. К.: Юрінком Інтер, 2019. 816 с.
11. Чайковська В. В. Господарське право: підручник. Одеса: Фенікс, 2018. 368 с.
12. Швидка Т.І. Господарське право в схемах і таблицях: навч.посіб. Харків: Вид-во «Право», 2019. 130 с.